

EU-verkiezing en migratie: naar wie gaat je stem?

Migratie is een belangrijk thema bij de EU-verkiezingen. Net als in Nederland dreigen migranten, waaronder asielzoekers, EU-burgers en mensen zonder verblijfsvergunning de grote verliezers worden. Ontdek hier hoe de verschillende partijen die meedoen met de EU-verkiezingen denken over dit thema. Zo kun je bewust je stem uitbrengen op 9 juni.

Hieronder geven we een overzicht van de standpunten van de partijen SP, Volt, PvdD, GL-PvdA, D66, CU, CDA, NSC en VVD over thema's die belangrijk zijn voor migranten en mensen zonder verblijfsvergunning. De partijen rechts van VVD zijn niet meegenomen vanwege hun extreme standpunten op migratie. BBB is niet meegenomen omdat in hun 'visie op Europa' niets over migratie staat.

Per onderstaand thema lichten we kort toe wat er speelt en wat de partijen erover zeggen in hun verkiezingsprogramma:

- Ongedocumenteerden
- Hulp aan ongedocumenteerde mensen
- Vreemdelingendetentie
- Terugkeer
- Asiel
- Veilige routes
- Arbeidsmigratie van buiten de EU
- EU-arbeidsmigratie

Ongedocumenteerden

Er zijn veel redenen waarom mensen in Nederland verblijven zonder verblijfsvergunning: sommigen omdat ze hier (zwart) kunnen werken, anderen omdat ze hier hun familie hebben, anderen omdat ze zich in hun eigen land niet veilig voelen. Een groot deel overleeft zelfstandig: met zwart werk, in onderhuur, en soms door hulp van familie, vrienden of steunorganisaties.

De afgelopen jaren heeft het Rijk steun gegeven aan opvang en begeleiding van ongedocumenteerden, zowel in de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) als de Bed-Bad-Brood opvang (BBB). Dit is succesvol gebleken: de meeste mensen uit de LVV zijn ófwel legaal geworden, ófwel teruggekeerd. Tegelijk is er weerstand bij het Rijk over deze inzet, omdat het door sommigen gezien wordt als verlenging en facilitering van illegaal verblijf. Het zou daarmee in strijd zijn met de insteek van de overheid waarbij juist door het ontzeggen van voorzieningen, terugkeer afgedwongen wordt.

Wat zeggen de partijen?

Alleen PvdD en GL-PvdA spreken zich uit voor rechten van ongedocumenteerden: PvdD pleit voor grondrechten zoals medische zorg, GL-PvdA voor het recht op opvang. Andere partijen zeggen niets over de rechten van ongedocumenteerden.

Mensenrechten van ongedocumenteerde mensen

PvdD: Grondrechten, zoals toegang tot medische zorg, gelden ook voor mensen zonder verblijfsvergunning.

GL-PvdA: Humane opvang van ongedocumenteerden.

Van de Europese Fracties spreekt alleen de Groenen (waarin VOLT en GL zitten) zich uit voor regularisering: ‘... a comprehensive campaign to regularise long-term “sans-papiers” living in EU countries.’ De EVP (waarin CU en CDA zitten) wil juist illegale migratie en illegaal verblijf bestrijden.

Hulp aan ongedocumenteerde mensen

De Dienstverleners Richtlijn (Facilitation Directive) die nu in de EU wordt besproken, zal ertoe leiden dat hulp aan ongedocumenteerde mensen eerder en zwaarder bestraft zal worden. Zelfs hulp die om humanitaire redenen gegeven wordt is daarvan niet automatisch uitgezonderd. En dat geldt ook voor de hulp aan migranten op bootjes op de Middellandse Zee. De Richtlijn is nog in onderhandeling en er zal pas ná de Europese verkiezingen over gestemd worden.

Wat zeggen de partijen?

PvdD, D66 en CU spreken zich uit tégen deze bestraffing van hulpverlening. VVD wil juist ‘het steunen van mensensmokkel’ aan banden leggen.

Tegen criminalisering van hulpverlening	Streng tegen mensensmokkelaars
PvdD: Niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en andere humanitaire organisaties mogen reddingsacties op zee organiseren zonder daarbij tegengehouden of beboet te worden.	VVD: Het steunen van organisaties die mensensmokkel faciliteren wordt aan banden gelegd.
D66 zet zich ook in Europa in om de criminalisering van hulpverleners tegen te gaan.	
CU: Ngo's en particuliere hulporganisaties die zich inzetten voor migranten, zoals op of rond de Middellandse Zee, worden niet gecriminaliseerd voor het verstrekken van noodhulp aan migranten.	

In de Europese fracties spreken de Groenen (waarin VOLT en GL zitten) en S&D (waarin de PvdA zit) zich uit tegen strafbaarstelling van humanitaire hulp aan mensen zonder verblijfsvergunning.

Vreemdelingendetentie

Door het nieuwe Asiel- en Migratie Pact zal detentie meer ingezet worden. Asielzoekers die uit landen komen met lage inwilligingspercentages (minder dan 20%) moeten aan de grens vastgezet worden en in de grensprocedure behandeld worden. Dat geldt zelfs voor gezinnen met kinderen boven de 12 jaar. Alleenstaande minderjarigen zijn in principe uitgesloten van grensdetentie.

Wat zeggen de partijen?

PvdD en GL-PvdA spreken zich uit tegen toename van detentie, met name van gezinnen met kinderen. CU vindt dat de rechtsbescherming en detentieomstandigheden in de Gesloten Gezinsvoorziening – waar deze gezinnen opgesloten worden - verbeterd moeten worden.

Geen detentie van kinderen	Humane detentieomstandigheden
PvdD: De voorgestelde maatregelen, zoals het vastzetten van gezinnen met kinderen, zijn onmenselijk.	CU: Er moet altijd sprake zijn van rechtsbescherming en niet van detentieomstandigheden.
GL-PvdA: Kinderen mogen niet in detentie terecht komen.	

Van de Europese fracties spreekt alleen GUE (met SP en PvdD) zich uit tegen vreemdelingendetentie en gedwongen uitzetting van migranten, in de andere Manifesten staat hier niets over.

Terugkeer

Het is vaak moeilijk om mensen zonder verblijfsvergunning gedwongen terug te sturen. Dat geldt met name voor afgewezen asielzoekers, omdat zij meestal geen reisdocumenten hebben. Landen van herkomst zijn lang niet altijd bereid om vervangende reisdocumenten af te geven voor de terugreis van afgewezen asielzoekers. Daarom proberen EU-landen deals te sluiten met landen van herkomst, waarbij de terugname van migranten onderdeel is van afspraken over financiering van grensbewaking, begrotingssteun of andere voordelen.

Wat zeggen de partijen?

SP, GL-PvdA, CU en CDA zijn vóór afspraken met herkomstlanden over terugname van afgewezen asielzoekers. SP en CDA vragen daarbij wel om 'terugkeer in waardigheid'. D66, NSC en VVD willen alleen maar meer mensen terugsturen.

Afspraken met herkomstlanden	Terugkeer in waardigheid	Meer terugkeer
<p>SP: Mensen die niet in aanmerking komen voor asiel dienen zo snel mogelijk te worden teruggestuurd naar het land van herkomst. Over terugkeer worden afspraken gemaakt met de landen van herkomst.</p>	<p>SP: Wij zijn niet principieel tegen migratieafspraken, op voorwaarde dat de opvang op een menswaardige manier kan plaatsvinden.</p>	<p>VVD: We verruimen de mogelijkheden om mensen terug te sturen.</p>
<p>GL-PvdA: Eerlijk beleid betekent ook dat mensen die geen recht hebben op asiel snel duidelijkheid krijgen en terugkeren naar het land van herkomst. Door te werken aan gelijkwaardige relaties met herkomstlanden, worden ook afspraken over terugkeer effectiever.</p>		<p>D66: We zijn strenger voor asielzoekers die geen kans hebben om hier te blijven.</p>
<p>CU: Betere samenwerking tussen lidstaten zelf en eendrachtig samenwerking met landen van herkomst om zo te zorgen voor effectieve terugkeer uitgeprocedeerde asielzoekers en voor het bestrijden van mensensmokkel.</p>		<p>NSC: Kansarme asielzoekers worden geweerd aan de buitengrenzen en gehuisvest in gesloten opvang om teruggestuurd te worden naar het land van herkomst.</p>
<p>CDA: We verhogen de diplomatieke druk op landen om hun mensen terug te nemen en stellen samenwerking met hen in het vooruitzicht.</p>	<p>CDA: We organiseren een terugkeerbeleid dat de rechten en waardigheid van migranten beschermt.</p>	

De Europese fracties stellen meer voorwaarden aan terugkeerafspraken. Zo vraagt GUE (waarin SP en PvdD zitten): ‘... *the abrogation of all agreements and declarations on migration and refugees that violate fundamental rights, including agreements on the externalisation of European borders, and their replacement with a common reception system in the European Union based on criteria of inter-*

territorial solidarity and respect for the rights of migrants and refugees.’ De Groenen (waarin VOLT en GL zitten) zeggen dat zij: *Oppose so-called “migration deals,” such as that with Tunisia. Any cooperation with third countries on migration needs a human rights assessment.*’ De EVP, waarin CU en CDA zitten, spreekt zich wel duidelijk uit vóór dergelijke deals.

Asiel

Eerder dit jaar keurde de EU het Asiel- en Migratie Pact goed. Met dit Pact worden bestaande Richtlijnen, bijvoorbeeld over asiel en grensbewaking, aangescherpt. Dit Pact, dat in 2025 in zal gaan, geeft landen meer vrijheid om vluchtelingen die aan de grens van Europa aankomen in detentie te zetten. Een belangrijk doel van het Pact is om asielzoekers beter te verdelen over Europa. Daarvoor worden quota ingesteld, afhankelijk van de draagkracht van het EU-land. Landen kunnen er ook voor kiezen om in plaats daarvan het EU-land van aankomst te betalen, zodat zij de behandeling overnemen. Nederland heeft nu al gezegd dat ze voor de optie van de afkoopsom zal kiezen. Vluchtelingen die zelf willen kiezen in welk land zij hun asielaanvraag behandeld willen zien, bijvoorbeeld omdat ze daar de taal spreken of familie hebben, krijgen het moeilijker: pas na 3 jaar na het afgeven van vingerafdrukken in het eerste EU-land kan een asielzoeker een nieuw asielverzoek in een ander EU-land indienen. Deze termijn is nu 1,5 jaar.

Wat zeggen de partijen?

PvdD verzet zich als enige tegen dit Pact. Volt en D66 spreken zich uit vóór het Pact. SP en GL-PvdA zeggen alleen dat ze vóór het recht op een eerlijke behandeling van asielzoekers zijn. CU, CDA, NSC en VVD spreken daarentegen over ‘vooruitgeschoven aanmeldcentra’, ‘externe afmeerplatforms’, ‘verdragswijziging’, en ‘modernisering van het vluchtelingenverdrag’.

Tegen het Pact	Vóór het Pact	Recht op asiel	Asielbehandeling buiten EU
<p>PvdD: Nederland verzet zich tegen het huidige EU-migratiepact, dat bijdraagt aan mensenrechtenschendingen en het criminaliseren van ngo's.</p> <p>De Nederlandse Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB), die nu voor Oekraïners geldt, wordt op Europees niveau uitgebreid met nationaliteiten waarvan het inwilligingspercentage hoog ligt (denk aan Syrië, Eritrea, Jemen).</p>	<p>Volt: We voeren een eerlijk en humaan asielbeleid in door (1) asielzoekers aan de EU-grenzen snel en eerlijk over de lidstaten te verdelen op basis van een combinatie van vrijwillige regionale en verplichte nationale afspraken; en (2) wettelijk te regelen dat asielprocedures binnen drie maanden worden afgerond en dat asielzoekers sociale, juridische en psychologische steun krijgen.</p>	<p>SP: 'Vluchtelingen vangen we op, dat is solidariteit.'</p>	<p>CU: Er komen vooruitgeschoven Europese aanmeldcentra in landen vanwaar veel mensen de oversteek naar Europa maken. Hier kunnen vluchtelingen zich veilig melden met hun asielverzoek. Aanvragen die minder kansrijk zijn, worden altijd zorgvuldig getoetst, maar binnen een procedure die is gericht op snelle terugkeer.</p>
	<p>D66: Nationaal beleid wordt geharmoniseerd tot EU-beleid, zodat vluchtelingen in alle Europese landen een gelijke kans hebben om een verblijfsvergunning te krijgen, conform de afspraken in de onlangs tot stand gekomen Europese asiel- en migratie deal.</p>	<p>GL-PvdA: Voor hen die een veilig heenkomen moeten zoeken in Europa staat het recht op het aanvragen van asiel als een paal boven water.</p>	<p>CDA: We richten goed beheerde externe afmeerplatforms buiten de EU op, waar migranten en vluchtelingen die op zee worden gered tijdelijk kunnen verblijven om hun asielaanvragen te laten beoordelen.</p>
			<p>NSC: Asielprocedures moeten voortaan in</p>

			<p>principe buiten de EU worden uitgevoerd.</p> <p>In laatste instantie moet het mogelijk zijn te kiezen voor een 'opt-out' van het gezamenlijke asielbeleid. Dat kan bijvoorbeeld bij een verdragswijziging.</p>
			<p>VVD: Asielzoekers worden aan de grenzen van de Europese Unie geregistreerd, waar de asielaanvraag wordt gecontroleerd. Asielzoekers die weinig kans maken op een vluchtelingenstatus kunnen op die manier snel worden teruggestuurd.</p> <p>We moderniseren het VN-vluchtelingenverdrag.</p>

In Europees verband spreekt GUE, waarin SP en PvdD zitten, zich het meest duidelijk uit voor het recht op asiel, bijvoorbeeld voor het afschaffen van de Dublinregels die asielzoekers verplichten hun asielprocedure in het eerste land van aankomst in te dienen. Ook is GUE tegen het MigratiePact en wil ze Frontex afschaffen.

De Groenen, waarin VOLT en GL zitten, en S&D, waarin de PvdA zit, spreekt zich uit voor eerlijke asielprocedures. De EVP, waarin CU en CDA zitten, is ook vóór eerlijke procedures maar spreekt zich ook uit tegen misbruik. Renew, waarin D66 en VVD zitten is vóór de behandeling van asielverzoeken buiten de EU.

Veilige routes

Met name EU-landen aan de grenzen van Europa (bijvoorbeeld Litouwen, Polen, Kroatië en Griekenland) maken zich schuldig aan pushbacks: het tegenhouden van migranten aan de grens zonder de kans een asielverzoek in te dienen. Deze vorm van grensbewaking leidt ertoe dat migranten

steeds meer aangewezen zijn op gevaarlijke en illegale manieren om de EU te bereiken. Dat is juist voor de meest kwetsbaren het moeilijkst. Een serieus asielbeleid zou het mogelijk moeten maken dat asielaanvragen vanuit het herkomstland of vanuit kampen aan de grenzen van conflictgebieden ingediend kunnen worden. Het Nederlandse hervestigingsbeleid is daarvoor te beperkt, omdat het jaarlijks maar 500 personen opneemt.

Wat zeggen de partijen?

Volt, PvdD, GL-PvdA, D66 en CU spreken zich uit voor humanitaire routes om vluchtelingen uit onveilige regio's naar Nederland te halen. CDA vindt vooral bescherming van de buitengrenzen belangrijk.

Humanitaire routes	Grensbescherming
<p>Volt: Humanitaire routes creëren om kwetsbare mensen een veilige doorgang te bieden en om het massale verlies van mensenlevens in de Middellandse Zee en de Atlantische Oceaan te voorkomen.</p>	<p>CDA: We beschermen de grenzen van Europa tegen illegale immigratie.</p>
<p>PvdD: We zetten ons in voor het faciliteren van veilige en legale vluchtwegen en het gebruik van humanitaire doorgangen.</p>	
<p>GL-PvdA: Met meer reguliere en veilige routes en hervestiging van de meest kwetsbare vluchtelingen via de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties (UNHCR).</p>	
<p>D66: Om onmenselijke taferelen op de Middellandse Zee te stoppen en een veilige route naar Europa te creëren voor diegene die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld wil D66 dat er een Europees humanitair visumsysteem komt.</p>	
<p>CU: Europa moet veel meer inzetten op het gericht uitnodigen en hervestigen van vluchtelingen, rechtstreeks uit conflictgebieden. Ambassades en consulaten van de EU en haar lidstaten moeten hierbij een eerste aanspreekpunt zijn.</p>	

Van de Europese fracties spreken GUE (waarin SP en PvdD zitten), de Groenen (waarin VOLT en GL zitten) en S&D (waarin PvdA zit) zich uit voor humanitaire routes.

Arbeidsmigratie buiten de EU

Voor invulling van de vele vacatures in NL voldoet de EU-arbeidsmarkt niet meer. Er zijn nog veel tekorten, met name in de sectoren zorg en techniek. Arbeidsmigranten van buiten de EU kunnen helpen die op te vullen. Momenteel kan dat alleen via de Kennismigrantenregeling (een Nederlandse regeling voor invulling van banen met hoge salarissen) en de Europese Blauwe Kaart (een EU-richtlijn voor hoogopgeleiden).

Maar voor banen die niet aan deze voorwaarden voldoen bestaat er geen makkelijke route om arbeidsmigranten van buiten de EU een kans te geven. Ook is er nog geen regeling voor jonge ongedocumenteerden die in Nederland zijn opgegroeid en hier naar school zijn gegaan. Zij spreken de Nederlandse taal en zouden graag in aanmerking komen voor de openstaande vacatures, bijvoorbeeld op MBO-niveau.

Wat zeggen de partijen?

Volt en D66 kiezen ervoor om niet alleen hoogopgeleiden, maar juist ook vakkrachten in bijvoorbeeld de zorg toe te laten via de huidige Kennismigratieregeling en Blauwe Kaart. Voor GL-PvdA, CU, CDA en NSC moet, bij de keuze voor toelating van arbeidsmigranten van buiten de EU, het belang van mens en maatschappij voorop staan. Voor de VVD is de toelating van deze arbeidsmigranten vooral een middel om deals met derdelanden over terugname van mensen zonder verblijfsrecht af te dwingen.

Ook toelating vakkrachten	Belang maatschappij meewegen	Arbeidsmigratie in ruil voor terugname ongedocumenteerden
<p>Volt: Een Europese migratiecode op te stellen die het met snelle legale trajecten makkelijk maakt om internationaal talent aan te trekken op alle loon- en vaardigheidsniveaus.</p>	<p>GL-PvdA: Gerichtte arbeidsmigratie uit derde landen, waarbij mens en maatschappij vooropstaan.</p>	<p>VVD: We maken, door middel van migratiedeals, afspraken met landen van herkomst om te bepalen voor welke sectoren arbeidsmigratie van toegevoegde waarde is.</p>
<p>D66: We breiden de Europese 'Blauwe kaart' uit naar alle opleidingsniveaus voor vakmensen, zodat meer mensen er gebruik van kunnen maken.</p> <p>We zetten in op partnership deals met landen buiten de Europese Unie. Werknemers krijgen een visum voor 3 jaar om in de Unie te werken.</p>	<p>CU: Vanwege het tekort aan woonruimte, is het begrijpelijk dat Nederland terughoudend is om arbeidskrachten van buiten de EU/EER toe te laten. Niet vraag en aanbod moeten leidend zijn, maar een duurzame, toekomstbestendige economie. Dit vraagt heldere keuzes in welke arbeidsmigranten welkom zijn in de EU.</p>	
	<p>CDA: Arbeidsmigranten die nodig zijn om onze samenleving en verzorgingsstaat in stand te houden krijgen voorrang boven arbeidsmigranten die druk op onze voorzieningen (in het bijzonder woonruimte, zorg en onderwijs) juist vergroten.</p>	
	<p>NSC: Europese afspraken zijn nodig om te voorkomen dat derdelanders van buiten de EU via detachering en sociale dumping doorreizen binnen de EU.</p>	

Renew, de Europese fractie waarin VVD en D66 zitten, pleit voor toelating van arbeidskrachten van buiten de EU om de economie te helpen: *'Assessment of economic, and legal pathways is necessary to fulfil European economies' workforce needs.'*

EU-arbeidsmigratie

Binnen de EU is er recht op vrije migratie, zolang de EU-burger voor zichzelf kan zorgen. EU-arbeidsmigranten zijn dan ook verreweg de grootste groep migranten in Nederland, meer dan 50%. Het grootste deel van hen werkt in laagbetaalde banen met slechte arbeidsvoorwaarden. Vaak regelt de werkgever de woonruimte: die is dan ook regelmatig onder de maat.

EU-arbeidsmigranten die werkloos worden of geen baan kunnen vinden, worden 'niet-rechthebbend' genoemd. Dan hebben ze geen recht op sociale zekerheid en daklozenopvang, omdat ze onvoldoende recent werkverleden hebben. Niet-rechthebbende EU-arbeidsmigranten slapen vaak noodgedwongen op straat. Ze kunnen worden uitgezet, maar komen dan regelmatig weer terug omdat ze in hun herkomstland ook niets meer hebben.

Wat zeggen de partijen?

GL-PvdA, D66, en VVD willen de bedrijven die misbruik maken van EU-arbeidsmigranten aanpakken. CU, CDA en NSC willen het EU-verdrag aanpassen, waardoor EU-burgers niet meer in alle sectoren van de economie mogen werken. SP wil zowel de bedrijven aanpakken, als EU-arbeidsmigratie beperken.

Aanpak uitbuiting door bedrijven	Inperking EU-migratie
<p>SP: Wij willen een verbod op dwang-contracten die arbeid, huisvesting en zorgverzekering bundelen.</p>	<p>SP: De sociale problemen die het grenzeloze vrije verkeer met zich meebrengt, moeten worden bestreden door de interne markt te beteugelen.</p>
<p>GL-PvdA: het recht om elders te werken mag geen vrijbrief zijn voor uitbuiting en asociale arbeidspraktijken. Ook mag arbeidsmigratie geen onevenredige druk op publieke voorzieningen leggen.</p>	<p>CU: Ongeremde arbeidsmigratie legt een te hoge druk op onze voorzieningen. We willen met andere landen afspreken in welke sectoren arbeidsmigranten welkom zijn.</p>
<p>D66: de Europese arbeidsmarktautoriteit krijgt volledige bevoegdheid op het gebied van arbeidsmigranten en grenswerkers om onderzoek te doen en in te grijpen, bijvoorbeeld door bedrijven te sluiten.</p>	<p>CDA: Lidstaten moeten de mogelijkheid hebben om te bepalen welke type arbeidsmigranten – en in welke sector – zij wel en niet willen verwelkomen.</p>
<p>VVD: Als de noodzaak is aangetoond, moet de werkgever zich inspannen voor deugdelijke huisvesting om uitbuiting en exploitatie van arbeidsmigranten te voorkomen.</p>	<p>NSC: Afspraken over vereisten van tijdelijke huisvesting, integratie, werving, beloning en vacatures met voorrang kunnen onderling gemaakt worden.</p>

In de partijprogramma's van de Europese Fracties staat vrijwel niets over interne EU-migratie. Alleen Renew, waar D66 en VVD bij zitten, pleit voor het behoud van open grenzen.

Zelf de verkiezingsprogramma's bekijken?

- [CDA](#)
- [Christen-Unie](#)
- [D66](#)
- [GroenLinks-PvdA](#)
- [NSC](#)
- [Partij voor de Dieren](#)
- [SP](#)
- [Volt](#)
- [VVD](#)

The European Council on Refugees and Exiles (ECRE) maakte een analyse over de migratiestandpunten van de politieke groepen die er binnen het Europees Parlement bestaan. Soms kan het standpunt van een groep verschillen van het standpunt van de Nederlands partij die wel deel uit maakt van die politieke groep. [De analyse vind je hier terug.](#)

Mei 2024. Dit document is samengesteld door [Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt \(LOS\)](#). Heb je vragen hierover? Neem contact op via info@stichtinglos.nl of 010-7470156.